

Schriftlicht

Geen tempel, geen zon, geen maan - Immanuël!

P. Schelling

Maar een tempel zag ik niet in de stad, want God, de Heer, de Almachtige, is haar tempel, met het lam. De stad heeft het licht van de zon en de maan niet nodig: over haar schijnt Gods luister, en het lam is haar licht.

Openbaring 21:22-23

De dagen waarin dit *Schriftlicht* groeide - het was medio november -, waren een typisch toonbeeld van de wilde tijd waarin wij leven. In de wereld - een door de media opgefokte verkiezingskoorts maakte zich wekenlang van ons land meester. Maar niet het minst ook in de kerk - de aandacht voor zogenaamd 'nieuws' rond 'Kampen-Noord' en 'Kampen-ThUK' bevestigt dat je tegenwoordig bang moet zijn om 'pagina 2' op te slaan 's morgens.

Rust in de wilde golven

Wat is het, bedacht ik, in zo'n verwarring moeilijk een weloverwogen gedachtekoers uit te zetten en vol te houden.

Aan de andere kant: de wereld is niet razende gemaakt, placht mijn vader zaliger in zulke omstandigheden op te merken. Met natuurlijk de nadruk op het werkwoord: niet razende *gemaakt*. Dat gaf dan inderdaad enige rust, bij hemzelf en bij ons. Want hij richtte je aandacht op de grote Schepper van de wereld. Die haar maakte in de rust en de regelmaat van zes scheppingsdagen en haar tot op vandaag de dag in stand houdt en regeert, belijden wij. Ook in de razernij van de tijden en de mensen en de dingen, die *wij mensen* hebben gemaakt en maken, blijft Hij de rust zelf. Hij doet nooit een stap terug en raakt nooit achterop. Integendeel, in alle rust werkt Hij voort naar zijn doel. Dus ook in een land waarin bij allerlei materiële vooruitgang wezenlijk immateriële waarden alleen maar achteruitgaan, ook in een wereld waarin de Satan niet ophoudt de beest uit te hangen in allerlei brutaal en grof, maar vooral ook subtiel en venijnig geweld, gaat Hij verder met zijn werk om ons volk en de volkeren tot hun bestemming te brengen. En de kerk? Ze is van Hem. En heeft Hij het schepke niet onder Jezus' hoede gesteld?

Intussen razen de mensen en de dingen voort.

Het is 22 november geweest. Wat moeten we nu voor een kabinet verwachten na zo'n verkiezingsuitslag? Fors verlies van de bestaande (romp)coalitie, zij het dat de zittende christenpremier na zijn worsteling maar net ontzwemt, opvallende winst voor een extreem socialistische – toegegeven: beminlijke - populist uit Oss, zorgwekkende winst voor een extreem rechtse en navenant onbescheiden populist uit Venlo - en dan toch ook een dankbaar stemmende zetelverdubbeling voor de immer correcte, bescheiden, maar krachtig en scherpzinnig positie kiezende Rouvoet en de zijnen. God geve hem, als hij in beeld komt voor regeringsverantwoordelijkheid, bijzondere wijsheid. Maar eerst onze vorstin met haar topadviseurs, want het slagveld ligt er bizar bij! En ik ben hoogst benieuwd wat de situatie zal zijn als de lezer en ik deze regels (her)lezen.

En wat de kerk in ons land betreft: *Trouw* 'analyseerde' de situatie bij de 'vrijgemaakten' als rijp voor een nieuwe scheuring - 'daar hebben ze talent voor'... Maar och, aldus de krant, alle

predikanten van de 'hersteld hervormden' hebben een brief gehad waarin ze worden aangemoedigd de verontruste vrijgemaakten 'uit te nodigen terug te keren tot onze kerk'. Hoewel, dat zal, ondanks het al eens uitgesproken advies van dr. Arntzen ('We hebben het in de Acte van Afscheiding al beloofd') nog lastig genoeg worden. Want, aldus nog steeds de 'analyse', al lezen velen van die verontruste vrijgemaakten al het *RD* en stemmen ze al SGP, de herstelden hebben wel een 'hoog hoedjesgehalte'...

Wat een verwarrende en ontmoedigende signalen aan het begin van de eindejaarsperiode. De wereldlijke en kerkelijke wereld lijkt, ook op die postzegel die Nederland heet, in een vrije spiraalval te zijn geraakt. Maar een lichtend Kerstfeest zal ook de afloop van 2006 typeren. En over de jaarwisseling heen zullen Gods dagen zich ordelijk aaneen blijven rijgen - zon op, zon onder, morgen en avond -, zijn jaren zullen elkaar gestadig opvolgen, en zijn eeuwen wentelen rustig voort.

Voort naar het einde

Die laatste woorden zijn de titel van een boek over Johannes' boeiende visioenenverslag, dat wij kennen als het boek Openbaring. Een bijbelboek dat niet voor niets zo heet. Want wat de hele Schrift is, bekendmaking van Gods wil tot ons behoud en onze dienst aan Hem (art. 7 NGB), dat is dit laatste bijbelboek heel in het bijzonder: Openbaring (bekendmaking) van Jezus Christus, die Hij van God ontving om aan de dienaren van God te laten zien wat er binnenkort gebeuren moet. Hij heeft zijn engel deze openbaring laten meedelen aan zijn dienaar Johannes. Johannes maakt (op zijn beurt in dit boek) bekend wat God gesproken heeft en waarvan Jezus Christus heeft getuigd; dit heeft hij allemaal gezien (1:1-2). 'Wat er binnenkort gebeuren moet', dat is wat er nu, na het tijdperk van Christus en zijn apostelen en in het tijdperk van zijn Geest, gebeurt op de weg naar de volle openbaring van Gods koninkrijk. Er valt een wereld te winnen en dat zal nu in de voortwentelende eeuwen ook metterdaad gaan gebeuren.

Daarom is er een kerk in de wereld. Om alvast te laten zien dat het menens is met Gods herovering van de wereld. Uit kracht van Christus' werk en door de kracht van zijn Woord en Geest worden in haar verzameld de burgers van het koninkrijk. En op voorbeeldige wijze leven die burgers naar de wetten van het koninkrijk. Om straks als een ontelbare menigte de nieuwe wereld te bevolken.

Daar gaat het heen. Dat moet binnenkort gebeuren. De Here laat het Johannes horen en zien. De eeuwen ontrollen zich. Het gaat in het boek Openbaring niet gewoon maar van hoofdstuk tot hoofdstuk. In deze 'film' met z'n fantastische en af en toe huiveringwekkende beelden draait de camera enkele malen rond van het begin naar het einde. Schepping en zondeval, Golgota, Pasen, Hemelvaart en Pinksteren, en ten slotte het oordeel en de voleinding, ze passeren in grootse perspectieven de revue.

En dat laatste, dat einde krijgt in de laatste vijf hoofdstukken opvallend brede aandacht. Met als heerlijk slot het visioen van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, met in het stralende middelpunt de nieuwe stad, als een bruid die zich mooi heeft gemaakt voor haar man en hem opwacht (21:1-2). Een heilige stad is ze, met een heerlijke naam vol goddelijke historie, met haar schitterende poorten en straten, vol van de luister van God. Want *Hij* woont in haar. Zijn woonplaats is onder haar burgers, en zij zullen zijn volken zijn, met hun God bij hen. En het eerste wat Hij doet, is hun tranen afdrogen, want zijn aanwezigheid, zijn kracht, zijn zorg, zijn luister hebben de dood en de rouw en de jammerklachten en de pijn uitgebannen (vs. 3,4).

Enfin, we zouden verder kunnen lezen. En denkend aan Johannes' beginwoorden - 'Gelukkig is wie dit (voor)leest' (1:3) - zeg ik: lees die prachtige slothoofdstukken nog eens in één adem door, zeker nu u een frisse vertaling beschikbaar hebt om mee kennis te maken.

Ik beperk me tot een opvallend detail. Juist omdat die tweeslag waarmee we begonnen, kerk en wereld, zo opvallend en fraai in beeld komt. En aan de andere kant glanst daarin op hoe beheersend de inwoning van God is in deze nieuwe wereld.

Geen tempel?

In de eerste acht verzen van het hoofdstuk wordt de nieuwe wereld, met name de nieuwe stad geïntroduceerd. De Here zelf heeft daarbij het woord genomen, en verlossing en oordeel in heldere bewoordingen neergezet.

Maar dan komt een engel Johannes ophalen om hem de stad te laten zien. Hij raakt in vervoering en op een heel hoge berg komt het visioen van de heilige stad tot hem, schitterend door Gods luister, als een edelsteen, een kristalheldere jaspis. En vervolgens krijgen we een vrij gedetailleerde beschrijving van de stad. Zo sterk dat de engel met Johannes om de stad heen loopt en haar opmeet met een gouden meetstok. Zo had Ezechiël ooit in zijn visioen gezien hoe de nieuwe tempel gemeten werd (40:3v) - wat een heerlijke eenheid in Gods openbaring aan profeten en apostelen.

Wat een stad! Een gigantische muur met vier maal drie poorten. Het nieuwe Jeruzalem is een indrukwekkende wereldstad - dat zie je niet zozeer aan de huizen, maar aan de muur. Wie het wel eens in het echt gezien heeft, of op een foto, kan zich er wat bij voorstellen: een - laten we zeggen - oude middeleeuwse stad waaromheen een moderne stad is gegroeid. Vaak ligt dat centrum dan ook wat hoger, zodat je echt tegen de muren en de poortcomplexen aankijkt en van de oude bebouwing vrijwel niets ziet, want die ligt achter de muren.

Behalve... inderdaad: de kerktorens. Die steken er wel bovenuit.

Johannes was erop gespitst. En anders zijn lezers wel. Waren ze van joodse afkomst, synagogegegangens, dan hadden ze al gespannen met Johannes meegekeken. Want ze kenden die stad van het einde best wel. Ezechiël had er immers ook al van geprofeteerd aan het einde van zijn boek. Dus in zoverre vertelde Johannes weinig nieuws. Alleen: de grootste aandacht van Ezechiël ging uit naar de nieuwe tempel. *Zijn* nieuwe Jeruzalem was een *tempelstad*. Dus, Johannes, indrukwekkende muren, akkoord, maar je ziet toch de tempel wel boven alles uit glanzen met z'n goud en zilver?

En dan de schok: een tempel? Nee, die zag ik niet in de stad. Ik zag een complete stad, met een muur en poorten van wereldallure, maar geen tempel. Dan kunnen we dus Ezechiëls verhaal wel uit de Bijbel scheuren? Blijkt het een misleidend verhaal te zijn geweest van een profeet met een door de ballingschap vertroebelde blik?

Nee, want er *is* wel een tempel in die nieuwe stad. maar geen van goud en zilver en kostbare steen. Nee, God, de Heer, de Almachtige, is haar tempel, met het Lam. De Here God zelf dus, en zijn eigen Zoon, Jezus Christus, zijn de tempel van het nieuwe Jeruzalem. Dat is nogal wat!

Ja, wat dan? Wat was eigenlijk die tempel? Het gebouw had een dubbele betekenis.

Het wees in de eerste plaats op de *on*heiligheid van de grond en de gebouwen eromheen. In het leven om de tempel heen is er geen ontmoeting tussen God en de mensen. Die vindt plaats in het heiligdom, op de heilige grond, onder het heilige dak en tussen de heilige muren.

Alleen dat uitgesneden stuk grond - het woord 'tempel' komt van een oud Latijns werkwoord dat 'snijden' betekent - is heilig.

Maar andersom betekent dat ook dat de tempel symbool is voor de trouw van God over de stad. Hij heeft de onheilige wereld vol met zonde en ongerechtigheid, niet de rug toegekeerd. De tempel is onderpand van zijn terugkeer, zijn herovering van de wereld. Hij zal eens weer de hele stad, het hele land, de hele aarde heiligen. Zoals de profeten zeggen - Habakuk bijvoorbeeld: 'Zoals de zee vol water is, zo zal de aarde vol kennis van de grootheid van de Heer zijn' (2:14). Alle hoeken en gaten, kieren en spleten van het leven zullen vol zijn van de Here. Hij zal alles in allen zijn. Geen tegenspraak meer, geen verscheurdheid, geen rampspoed, geen leegte, geen eenzaamheid.

Kijk, en nu is het zover! De *profetie* van de tempel - Ezechiël - is de *werkelijkheid* van de tempel geworden - Johannes. De *verdwijning* van de tempel is haar *vervulling*.

De Here de tempel!

En waaraan kon je dat al zien, Johannes?

Kijk, God, de Heer, de Almachtige is de tempel, *met het Lam*. Alles wat Johannes heeft gezien, zijn hele boek door, draaide natuurlijk om dat Lam. Om Jezus Christus, de Zoon, in wie de Vader Zich openbaarde. En die in het begin van het boek in al zijn hemelse heerlijkheid voor Johannes stond (1:9v).

Ga maar na. Bij de verschijning van de stad zei de luide stem van de troon: 'Gods woonplaats, zijn tent is onder de mensen, Hij zal bij hen wonen' (21:3). O, maar dat stond ook al in Johannes 1:14: 'Het Woord is mens geworden en heeft bij ons gewoond, zijn tent opgeslagen.' *Daar* begon dus het nieuwe Jeruzalem al! Bij Kerst, Goede Vrijdag en Pasen. Bij Jezus Christus, het Lam. En niet te vergeten: Pinksteren - God die door zijn Heilige Geest bij de gemeente intrekt.

Daar zijn we ineens bij onszelf. Bij de kerk in deze wereld van het Nieuwe Verbond. Steden en dorpen met muren hebben wij niet meer. Maar nog wel kerktorens en kerkgebouwen. Ze zijn soms zo monumentaal dat ze boven alle bebouwing uitsteken. Rome had ze namelijk weer tot tempels gemaakt: buiten is het onheilig, profaan, binnen heilig en gewijd, en van binnenuit moet de vuile buitenwereld worden geheiligd.

Maar zo zijn we geen kerk. Zo praten wij in een voorkomend geval niet over kerkbouw: binnen heilig en buiten onheilig. Want het *kerkgebouw* is *kerkstad* en het *kerkvolk* *wereldvolk*. En als we dicht bij Christus leven door zijn woorden trouw te bewaren, dan kun je in ons kerkelijk en persoonlijk leven al iets van de toekomst zien. Tussen de nevels en de soms dikke mist van de zonde en van het kwetsbare en vergankelijke leven zie je al iets van dat 'God woont bij ons en het Lam'. Kijk maar!

Het zal straks natuurlijk nog een geweldige verandering zijn als de vervulling er is. Echt *alle* dagen, *alle* uren, *alle* doen en laten *heilig*. De Here alles en in allen. Een heerlijk perspectief in alle verwarring van het kerkelijk en persoonlijk leven. De Almachtige en het Lam, door de Geest. *Zij* maken van ons mensen van de kerk een profetie en een waarborg van een heerlijke toekomst.

Geen zon en maan?

Nota bene: met zulk christelijk leven onderweg naar het einde en uit de kracht van de Almachtige en het Lam, die bij je wonen, maak je zelfs zon en maan overbodig!

Johannes ziet het gebeuren. Ongelofelijk wat een stralende zon staat er boven die stad. En toen het donker werd, lag er een prachtig mild en helder maanlicht over. Ja, maar dat zijn de zon en de maan niet! Want: 'de stad heeft het licht van de zon en de maan niet nodig: over haar schijnt Gods luister, en het lam is haar licht.'

En ziedaar: opnieuw is er de profetie van het Oude Verbond. Jesaja mag in zijn latere profetieën, hoofdstuk 60, vooruitkijken naar het herstelde en vernieuwde Jeruzalem. ‘Sta op en schitter, (Jeruzalem,) je licht is gekomen, over jou schijnt de luister van de Heer. Duisternis bedekt de aarde en donkerte de naties, maar over jou schijnt de Heer’ (vs. 1v). En verderop, bijna letterlijk onze tekst in Openbaring: ‘Overdag is het licht van de zon niet meer nodig, de glans van de maan hoeft je niet te verlichten, want de Heer zal je voor altijd licht geven en je God zal voor je schitteren’ (vs. 19).

Zon en maan in hun verlichtingsfunctie, ze zijn toch niet weg te denken bestanddelen van de oude wereld. Maar ze zijn uit beeld. Vervuld en opgeheven.

Bij hun schepping heten ze ‘de twee grote lichten, het grootste om over de dag te heersen, het kleinere om over de nacht te heersen. ... God plaatste ze aan het hemelgewelf om licht te geven op aarde, om te heersen over de dag en de nacht en om het licht te scheiden van de duisternis’ (Gen. 1:16-18). Regenten. Alle leven is van hen afhankelijk: dag en nacht, eb en vloed, zomer en winter, zaaitijd en oogst, werkdag en feestdag, dood en leven. God besteedde zijn eigen gezag aan hen uit, lazen we.

Een heel enkele keer lezen we in de Bijbel van diepe duisternis. De negende plaag in Egypte was ‘een duisternis zo dicht dat ze tastbaar was. ... Drie dagen lang konden de mensen elkaar niet zien en kon niemand een stap verzetten’ (Ex. 21:23). Wat een onbeschrijflijke ontwrichting van het leven! De wereld ging levend dood. Maar het kon nog erger. Toen er drie kruisen stonden op Golgota, ‘viel er rond het middaguur duisternis over het hele land, die drie uur aanhield’ (Mat. 27:45). Die duisternis bleek geladen met de afwezigheid van de Vader, die zijn Zoon alleen liet. En dat was de echte dood, zegt de Catechismus in Zondag 16 vr./antw. 44; afdaling in de hel. Zo heeft de Zoon hem doorgemaakt voor ons. En wie zijn woord bewaart, zal de dood nooit zien, niet proeven, verzekert Hij (Joh. 8:51v).

Bij deze ellende vergeleken was het kinderspel, die volledige zonsverduistering in 1999. Een akelig licht bleef er over - aan de horizon immers was het licht te zien - en in een half uur daalde de temperatuur vier graden. Over 28 jaar kunnen we het weer eens meemaken, maar het is voor ons hoogstens een interessant evenement. Maar het laat wel iets zien van de betekenis van zon en maan.

De luister van de Here zon en maan!

Maar nu de vervulling. Straks zal de tijd van het aan zon en maan uitbestede gezag van de Here voorbij zijn. Want Hij woont zelf bij de mensen en zijn luister straalt direct over hen. En het Lam is de lichtdrager, die als het ware de luister van de Vader in heldere stralen bundelt. Het nieuwe Jeruzalem en haar bewoners staan niet meer onder de voogdij van zon en maan. Nee, ze zijn in de volle vrijheid van de kinderen van God. Bij Vader en zijn Christus kind aan huis, die hun eigen lichtbron zijn. De rollen zijn omgekeerd: *zij* heersen als koningen tot in eeuwigheid (22:5).

En nu? Zon en maan zullen verbleken in de glans van Gods luister. Maar, zegt Paulus, zoals Mozes een sluier voor zijn gezicht moest doen als hij op de Sinai bij de Here was geweest, zo mogen wij nu al ongesluierd de luister van het evangelie van Christus zien en ook met ons meedragen. Uitstralen dus! Want we zullen meer en meer naar de luister van het beeld van Christus worden veranderd (2 Kor. 3:13,18).

Christelijk leven dat de zon en de maan al een beetje overbodig maakt! Zou het licht echt uitgaan, dan heeft de wereld *ons* altijd nog...! Klinkt dat te aanmatigend? Ja, maar we durven dat alleen te zeggen uit kracht van de luister van God en het licht van het Lam, zoals die glansen in het heilig evangelie.

Immanuël!

Een tempel? Nee, de Almachtige en het Lam.

Zon en maan? Nee, de luister van de Here en het licht van het Lam.

Zo zal het zijn in een nieuwe wereld en een nieuw Jeruzalem. Maar in ons christelijk leven maken we het voorspel mee. Straks zal de Here alles en in allen zijn. God met ons tot in de diepste lagen van ons bestaan en van kerk en wereld.

Maar Immanuël is Hij ook nu, de Almachtige, in zijn Zoon. Vandaar dat Hij in alle rust de eeuwen laat voortwentelen naar het heerlijke einde dat binnenkort moet komen.

In alle 'razernij' en verwarring in kerk en wereld mogen we in Hem gerust zijn. In alle duisternis en onzekerheid maakt dat eindejaarsweken licht. Door de Almachtige en het Lam.